

Система диференційованих ставок регулярного збору за ступенем ризику

Діюча система диференційованого збору за ступенем ризику включає наступні критерії

- 1) розмір середньозваженої процентної ставки за залученими вкладками фізичних осіб;
- 2) співвідношення середньоарифметичних залишків за вкладками фізичних осіб до середньоарифметичних залишків пасивів (ощадність банку);
- 3) співвідношення вкладів фізичних осіб в іноземній валюті до вкладів фізичних осіб у національній валюті.

В діючій системі не враховано ризику активних операцій банків, що можуть загрожувати інтересам вкладників

ГОЛОВНА МЕТА

створення нової системи диференційованих ставок за ступенем ризику:

Впровадження світових стандартів систем диференційованих ставок за ступенем ризику для стимулювання банків до відмови від прийняття надмірних ризиків і забезпечення більшої справедливості збору внесків до Фонду без надмірного додаткового навантаження на банки

Основні принципи побудови системи диференційованих ставок залежно від ризиків банків

- Диференціація ставок, достатня для стимулювання банків для їх відмови щодо прийняття на себе надмірних ризиків;
- Забезпечення транспарентності та об'єктивності системи диференційованих ставок при визначенні ставки внеску для учасника – лише об'єктивні кількісні та якісні показники для моделі;
- Конфіденційність інформації про класифікаційні групи і результати розрахунків в розрізі показників банків-учасників;
- Вибір релевантних та об'єктивних показників і визначення їх порогових значень на основі статистичного тестування, а також на основі ретроспективної інформації щодо неплатоспроможних банків.

ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ

КІЛЬКІСНІ ПОКАЗНИКИ

- Застосування заходів впливу
- Виконання економічних нормативів

Показники якості капіталу

Показники якості активів

Показники ліквідності

Показники ефективності діяльності

Якість управління пасивами

СТРУКТУРА СИСТЕМИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИХ СТАВОК

ФГВФО
ФОНД ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Кількісні показники моделі системи диференційованих ставок

Показники рівня капіталу	Показники якості активів	Показники рівня ліквідності	Показники ефективності діяльності	Показники якості управління пасивами
Вага – 5%	Вага – 50%	Вага – 20%	Вага – 20%	Вага – 5%
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (Н2)	Показник частки недоходних активів в сукупних активах	Показник нормативу миттєвої ліквідності (Н4)	Показник ефективності діяльності	Показник розміру середньозваженої процентної ставки за залученими вкладками фізичних осіб
Показник співвідношення статутного до регулятивного капіталу	Показник покриття резервами простроченої заборгованості за кредитами, наданими клієнтам	Показник ліквідних активів в сукупних активах	Чиста процентна маржа	Показник співвідношення середньоарифметичних залишків за вкладками фізичних осіб до середньоарифметичних залишків пасивів (ощадність банку)
	Показник ваги ЦП (без державних цп) в активах	Показник швидкої ліквідності	Показник витрат до доходів банку	

Модель диференційованих ставок.

Категорії кількісних показників

Категорія	Індикатор		Максимальний бал
Показники рівня капіталу	K1	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2)	5
	K2	Показник співвідношення статутного до регулятивного капіталу	5

Пороги і бали кількісних показників рівня капіталу

Адекватність капіталу	Пороги	Бали
Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (H2)	більше 10,00 % включно	5
	менше 10,00 %	0
Показник співвідношення статутного до регулятивного капіталу	більше 100,00% включно або від'ємне	0
	менше 100,00%	5

Категорії кількісних показників (продовження)

Категорія ризику	Інд-р	Показник	max
Показники якості активів	ЯА1	Показник частки недоходних активів в сукупних активах - розраховується як співвідношення активів, що включають дебіторську заборгованість, нараховані відсотки, прострочену заборгованість за кредитами, що надані клієнтам, у тому числі банкам (до розрахунку включаються також кошти, розміщені в банках, які визнані банкрутами або ліквідуються за рішенням уповноважених органів, або в яких призначена тимчасова адміністрація, або які зареєстровані в офшорних зонах), майно, яке перейшло у власність банку як заставодержателя, основні засоби (крім інвестиційної нерухомості)) до сукупних активів банку	15
	ЯА2	Показник покриття резервами простроченої заборгованості за кредитами, наданими клієнтам - розраховується як співвідношення резервів, сформованих банком під заборгованість за кредитами, наданим клієнтам, до простроченої клієнтської кредитної заборгованості	5
	ЯА3	Показник частки цінних паперів (крім державних цінних паперів, у тому числі депозитних сертифікатів Національного банку України) - розраховується як співвідношення обсягу цінних паперів банку (крім державних цінних паперів, у тому числі депозитних сертифікатів Національного банку України) до сукупних активів	5

Якість активів			
	Індикатор	Порогові значення	Бали
1	ЯА1	менше 6,00%	15
		від 6,00% включно до 23,00%	10
		від 23,00% включно до 38,00%	5
		більше 38,00% включно	0
2	ЯА2	більше 100,00% включно	5
		менше 100,00%	0
3	ЯА3	більше 9,00% включно	0
		менше 9,00%	5

Категорії кількісних показників (продовження)

Категорія	Інд-р	Показник	max
Показники рівня ліквідності	Л1	Показник нормативу миттєвої ліквідності (Н4)	10
	Л2	Показник ліквідних активів в сукупних активах - співвідношення ліквідних активів (кошти в касі, кошти на кореспондентському рахунку в Національному банку України, кошти на кореспондентських рахунках в інших банках, необтяжені державні цінні папери (у тому числі депозитні сертифікати Національного банку України)) до сукупних активів	10
	Л3	Показник швидкої ліквідності - співвідношення ліквідних активів (кошти в касі, кошти на кореспондентському рахунку в Національному банку України, активне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках, що відкриті в інших банках (за виключенням коштів, що розміщені в банках, які визнані банкрутами або ліквідуються за рішенням уповноважених органів, або в яких призначена тимчасова адміністрація, або які зареєстровані в офшорних зонах), активне сальдо за коштами «овернайт», необтяжені державні цінні папери, в тому числі депозитні сертифікати Національного банку України) до коштів на вимогу (кошти фізичних та юридичних осіб, пасивне сальдо за коштами на кореспондентських рахунках інших банків	5

Ліквідність			
	Індикатор	Порогові значення	Бали
1	Л1	більше 20,00 % включно	10
		менше 20,00%	0
2	Л2	більше 25,00% включно	10
		від 25,00% до 7,50% включно	5
		менше 7,50%	0
3	Л3	менше 30,00%	0
		більше 30,00% включно	5

Категорії кількісних показників (продовження)

Категорія	Індикатор	Показник	Макс. бал
Показники ефективності діяльності	E1	Показник ефективності діяльності - співвідношення загальних адміністративних витрат до чистого операційного доходу	10
	E2	Показник чистої процентної маржі - співвідношення чистого процентного доходу банку до чистих активів	15
	E3	Показник витрат до доходів банку – співвідношення витрат банку до доходів	10

Пороги і бали кількісних індикаторів ефективності діяльності

Ефективність діяльності			
	Індикатор	Порогові значення	Бали
1	E1	більше 100,00% включно або від'ємне	0
		від 80,00% включно до 100,00%	5
		менше 80,00%	10
2	E2	до 1,00% включно	0
		від 1,00% до 4,00% включно	5
		від 4,00% до 10,00% включно	10
		більше 10,00%	15
3	E3	більше 100,00% включно або від'ємне	0
		від 95,00% включно до 100,00%	5
		менше 95,00%	10

Категорії кількісних показників (продовження)

Категорія	Індикатор	Показник	max
Якість управління пасивами	П1	Показник розміру середньозваженої процентної ставки за залученими вкладками фізичних осіб	20
	П2	Співвідношення середньоарифметичних залишків за вкладками фізичних осіб до середньоарифметичних залишків пасивів (ощадність банку)	20

Пороги і бали кількісних індикаторів якості управління пасивами

Якість управління пасивами			
		Діапазон значень	Бали
1	П1	перевищення над середньозваженою процентною ставкою по системі банків* до 1 п.п. включно	20
		перевищення над середньозваженою процентною ставкою по системі банків від 1 п.п. до 2 п.п. включно	15
		перевищення над середньозваженою процентною ставкою по системі банків від 2 п.п. до 3 п.п. включно	10
		перевищення над середньозваженою процентною ставкою по системі банків від 3 п.п. до 4 п.п. включно	5
		перевищення над середньозваженою процентною ставкою по системі банків від 4 п.п.	0
2	П2	менше 35,00 % включно	20
		від 35,00 % до 40,00 % включно	15
		від 40,00 % до 45,00 % включно	10
		від 45,00 % до 50,00 % включно	5
		більше 50,00 %	0

Категорії якісних показників

№	Індикатор	Діапазон значення	Бал
1	За звітний квартал до банку не застосовано Національним банком України заходи впливу, крім письмового застереження та штрафу за подання перекрученої звітності відповідно до нормативно-правового акту з питань застосування заходів впливу	відповідає	5
		не відповідає	0
2	Національний банк України не здійснює за банком особливий режим контролю за діяльністю та до банку не призначено куратора банку у зв'язку з наявністю фінансових проблем у його діяльності.	відповідає	5
		не відповідає	0
3	Банк забезпечує своєчасне та в повному обсязі виконання своїх фінансових зобов'язань перед Національним банком України	відповідає/відсутні фінансові зобов'язання перед Національним банком України	5
		не відповідає	0
4	У Банку відсутні або банком виконуються наявні план заходів та/або програма капіталізації та/або план приведення значення нормативів кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами у відповідність із вимогами Національного банку України та/або інші вимоги Національного банку України щодо усунення порушень вимог банківського законодавства, виконання вимог нормативно-правових актів Національного банку України для уникнення або подолання небажаних наслідків, що можуть поставити під загрозу безпеку коштів, довірених такому банку, або завдати шкоди належному веденню банківської діяльності	відповідає	5
		не відповідає	0
5	До банку не застосовані адміністративно-господарські санкції за порушення вимог законодавства про систему гарантування вкладів фізичних осіб за звітний квартал.	відповідає	5
		не відповідає	0

Алгоритм розрахунку

1) Розрахунок банком фактичних значень кількісних показників моделі диференційованих ставок

	Капітал		Якість активів, %			Ліквідність, %			Ефективність діяльності, %			Пасиви, пп, %	
	К1,	К2,	АЯ1	АЯ2	АЯ3	Л1	Л2	Л3	Е1	Е2	Е3	П1/нац/ін	П2
БАНК 1	7,74	2647,56	86,41	95,1	4,3	27,6	2,61	13,26	286,1	-0,13	149,18	18,2/12,5	37,6

2) Присвоєння балів залежно від порогового значення індикатора, підсумовування балів за кожною групою кількісних індикаторів, зважування суми за групою кількісних індикаторів на ваговий коефіцієнт, розрахунок загального балу по кількісних показниках

	Капітал (5%)		Якість активів (50%)			Ліквідність (20%)			Ефективність діяльності (20%)			Пасиви (5%)		Бал
	К1	К2	АЯ1	АЯ2	АЯ3	Л1	Л2	Л3	Е1	Е2	Е3	П1/нац/ін	П2	
БАНК 1	0	0	0	0	5	5	0	0	0	0	0	10/0	20	5

Загальний бал по кількісним показникам = (бал К1 + бал К2)*0,05 + (бал ЯА1 + бал ЯА2 + бал ЯА3)*0,5 + (бал Л1 + бал Л2 + бал Л3)*0,2 + (бал Е1 + бал Е2 + бал Е3)*0,2 + (бал П1 нац.вал+П1 ін.вал + бал П2)*0,05

$$(0+0)*0,05+(0+0+5)*0,5+(5+0+0)*0,2+(0+0+0)*0,2+(10+0+20)*0,05 = 5$$

3) Присвоєння балів за якісними показниками, зважування суми балів за якісними показниками на ваговий коефіцієнт (20%), розрахунок загального балу по якісних показниках

	Індикатор 1	Індикатор 2	Індикатор 3	Індикатор 4	Індикатор 5	Бал
БАНК 1	5	5	5	5	5	5

Загальний бал по якісним показникам = (бал № 1 + бал № 2 + бал № 3 + бал № 4 + бал № 5)*0,2.
 $(5 + 5 + 5 + 5 + 5)*0,2 = 5$

Алгоритм розрахунку (продовження)

4) Підсумовуємо загальні бали по якісних та кількісних показниках, отримуємо загальний бал по банку

$$\text{Загальний бал по банку} = \text{Загальний бал по кількісним показникам} + \text{Загальний бал по якісним показникам} \\ 5 + 5 = 10$$

5) Залежно від загального балу відносимо банк до відповідної категорії банків, та присвоюємо відповідний ступінь ризику

Загальний бал по Банку 1 складає 10 балів, банк віднесено, відповідно до таблиці, до категорії E, рівень ризику даної категорії – високий, коефіцієнт ступеню ризику, який відповідає даній категорії – 2,1

Категорія банку	Рівень ризику	Загальний бал	Ступінь ризику
E	Високий	<15	2,1
D	Підвищений	15-19	1,7
C	Прийнятний	20-24	1,4
B	Задовільний	25-29	1,1
A	Низький	>=30	1

5) Розрахунок суми диференційованого регулярного збору за наступною формулою:

$$\text{РЗД} = \frac{(\text{Бн} * \text{C1} * \text{CP} + \text{Бі} * \text{C2} * \text{CP})}{\text{К}} * \text{n}$$

Бн – база нарахування в національній валюті

Бі – база нарахування в іноземній валюті

C1 та C2 – базові ставки збору в національній та іноземній валюті (0,5 і 0,8)

CP – коефіцієнт ступеню ризику, К- сть днів у році, n – кількість днів в кварталі

	База по вкладах в національній валюті	База по вкладах в іноземній валюті	Сума диференційованого регулярного збору (існ), грн.	Кількість балів	Категорія ризику	Ставка	Сума диференційованого регулярного збору (НОВА), грн.	РІЗНИЦЯ (НОВА-ДІЮЧА), грн.
БАНК	1 667 207 xxx,72	2 945 432 xxx,07	10 341 xxx,41	10	E	2,1	16 517 xxx,86	6 176 xxx,45

НАОСТАНОК:

- Розподіл банків на 5 груп здійснюється на основі досвіду країн, які впровадили систему диференційованих ставок залежно від ризиків банків та на основі принципу достатньої диверсифікації ставок для стимулювання банків знижувати рівень ризиковості операцій.
- Рівень коефіцієнту диференціації ступеню ризику по кожній групі був встановлений на основі даних за попередньою системою, оскільки головним завданням впровадження системи диференційованих ставок залежно від рівня ризику є лише справедливий розподіл внесків до Фонду на основі рівня ризикованості банку.
- **За попередніми розрахунками зростання надходжень до Фонду за рахунок диференційованого регулярного збору буде складати лише 13%.**

Дякуємо за увагу!